

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșteanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

S U M A R

— 1 Ianuarie 1932;

— *Un regret*, de N. Ciurea, Procuror la Inalta Curte de Casație;

— *O primejdioasă propunere. Responsabilitatea pecuniară a magistraților*, de Alex. Velescu;

— *Observațiuni: Avansări fără spor de salar. Dreptul de a juplă. Dreptul de a scri. Răpircă salariului gradului. Salariile ruralilor*, de Traian R. Scribn;

— *În legătură cu salarizarea magistraților*, de Radu Pascu;

— *O reformă utilă*, de Fratea Dârlea;

— *Magistratura trebuie salvată*, de Petru Andrieșescu;

— *Vorbiți, scriți românește*, de D. Ștefănescu.

— *Sărmanul justițiabil*, de Al. Kostachi;

JURISPRUDENȚA.

— Inalta Curte de casație s. I: *Raia Dr. Brener cu Jean Hefter* (Intervenție. Interesul pur moral, de afecțiune față de una din părți, nu justifică, în drept, o cerere de intervenție. Art. 247 Pr. civilă);

— *Idem s. II: Ministerul de Industrie și Comerț cu Soc. Orion și Astra Română* (Concesiuni petrolifere, Subsolul. Interpretarea art. 7, 72-4 din legea agrară și legea interpretativă a art. 24 din Aprilie 1926 cum și a art. 258 din legea minelor față cu art. 17, 19 și 51 din Constituție), cu o Notă de N. G. Marinescu.

1 IANUARIE 1932

Cu acest număr „Curierul Judiciar” intră în cel de al cincilea deceniu. Activitatea desfășurată în cele patru decenii a fost măgulitor apreciată în Numărul Festiv, dela 4 Mai 1931, de penele atâtor iluștri juriscultți din țară și străinătate.

În aceste vremuri de depresiune morală și economică, această nouă dovadă de încurajare ne-a inoculat puteri noi ca să mergem înainte, cu aceeași încredere și călăuziți de acelaș ideal de mai bine, de mai multă dreptate, de mai multă solidaritate...

Totuși nu ne putem sustrage realităților dureroase cari din an în an apasă mai greu asupra noastră.

Nestabilitatea legilor provoacă nedumerirea și samână neîncrederea nu numai în spiritul justițiabililor, dar și în a celor cari împart justița, cari nu mai au putința să mai dea o îndrumare sănătoasă normelor de aplicațiune.

Ori, prima condițiune de a asigura progresul unei țări este, de a stabili cu multă chibzuință normele după care urmează să se disciplineze activitățile atât de complexe și de variate ale vieții sociale de azi, ca în cadrul stabilit de legi, aceste activități să nu fie stânjenite, ci, din contra, să-și găsească un câmp liber de armonioasă dezvoltare și să conveargă spre un țel unic: propășirea privată, care va aduce în mod automat și pe aceea publică, a Statului.

Intervenționalismul exagerat al Statului. Desigur Statul are ca suprem rol ocrotirea intereselor tuturor claselor, tuturor indivizilor, armonizându-le în măsura cerută de nevoile unei dreepte și echitabile propășiri. A trece însă dincolo, înseamnă a se amesteca în activitatea normală a claselor sau a indivizilor.

Ori, acest amestec al Statului, din ce în ce mai activ, mai exagerat, a dus la consecințe nefaste pentru colectivitate.

Cei ce înfrâng legile penale, știu că amnestia va interveni spre a le șterge păcătoșania faptelor lor.

Debitorii nu-și mai achită datoriile fiindcă așteaptă dela Stat să li se reducă, sau să se amâne plata lor la Kalendele grecești... prin conversiune.

Băncile, după ce au înghițit miliarde de lei economisiți de depunători, cer concordatul, iar conducătorii lor se plimbă îmbuibafi din munca celor mulți și nepăstuiți... sub oblăduirea Statului, care își ia asupra lui, portofoliile celor dubioși...

Și toate aceste intervențiuni au avut ca rezultat, de a semăna neîncrederea, de a întinde lincezeala, ca un zăbranic ucigaș, în toate domeniile de activitate.

Reuși-va anul ce vine să împrăștie acest val de neîncredere, să insufle puteri noi, să inspire speranțe noi, ca să eșim biruitori din toropeala, care începe să ne cuprindă?

Un răspuns sigur, nici oracolul de la Delphi nu ar putea să dea.

Judecând însă după trecutul acestui popor plin de vigoare, cu atât de frumoase însușiri, care a învins multe greutăți, tot așa de mari, credem că va ști să iasă biruitor și de astă dată.

Increzători în biruința ce va să vie, salutăm anul 1932 cu toată nădejdea de mai mult bine, de mai multă dreptate, de mai multă solidaritate.

* * *

Unificarea legislativă care până acuma fusese schițată cu prea multă timiditate, prin gestul eroic al actualului ministru de justiție a fost pusă iarăși la ordinea zilei.

Necesitatea unificării legislative este imperios cerută, verificarea legilor fundamentale, după care trebuie să se îndrumeze viitoarea activitate a Statului întregit, este de mult cerută.

Din această supremă necesitate a izvorât și Avizul Inaltei Curți de Casație și Justiție, ce a fost publicat zilele trecute în ziarul Universul.

Sunt semne prevestitoare că, anul acesta unificarea legislativă va deveni fapt împlinit...

„Curierul Judiciar“, a cerut-o cu atâta insistență și colaboratorii noștri i-au tras liniile largi de înfăptuire, încât nu putem de cât să o salutăm cu toată satisfacțiunea.

* * *

Organizarea judecătorească. Slujitorilor dreptății pare a li se pregăti un nou statut.

Nu negăm, că dela legea lui Toma Stelian, nu s'a putut încheia un statut mai statornic

pentru organizarea judecătorească, ale cărui principii să dăinuiască mai multă vreme, cu atât mai mult, cu cât modificările parțiale, nu satisfăcuse decât incomplet această năzuință.

O bună organizare judecătorească trebuie să fie în funcțiune nu numai de realizarea unei cât mai bune împărțiri a dreptății, dar să fie și cât mai adaptată la posibilitățile necesităților vremurilor noastre.

Cu acest prilej salutăm opera realizată de actualul ministru al justiției d-l C. Hamangiu, crearea Cassei de credit a magistraților, care constituie un balsam binevenit după dușul reducerii salariilor magistraților, sub minimum îngăduit de nevoile vieții.

Prin crearea Cassei de credit se va da posibilitatea acestui select corp, ca prin mijloace comune de muncă și economie, să-și agonisească un patrimoniu comun, care le va da și mai multă independență și prestigiu.

* * *

Doctrina juridică. Față cu scumpetea tiparului și a hârtiei, față cu depresiunea morală care stăpânește pe toți, nu ar fi de mirare și o sterilitate în domeniul doctrinei juridice.

Totuși, suflete încă idealiste, stăpânite încă de pasiunea cercetării adevărului juridic, s'au găsit, care să răsbească, încât putem seamnală câteva opere juridice de seamă.

In editura noastră au apărut:

Drept comercial comparat de Prof. M. Hacman, vol. II;

Dicționar de drept alfabetic, vol I, lit. A, B, C, D, de Const. N. Toneanu, fost Procuror general și consilier de Curte de apel;

Judecătorul Sindic: Atribuțiunile sale în administrația falimentului, de Petre N. Ionescu, jude sindic al Trib. Brăila;

Observațiuni critice asupra ante-proiectului codului comercial, de d-nii Gr. Francu-Iași, D. Găleşescu-Pyk și E. Cristoforeanu;

Cariere de avocat, îndrumări, de Gh. P. Nemetescu, avocat;

Observațiuni asupra ante-proiectului codului de procedură penală, de Vintilă Donogoroz, conferențiar universitar.

In alte edituri seamnalăm următoarele lucrări de doctrină:

Principiile procedurii judiciare, de d-l Prof. Eug. Herovanu.

Curs de drept constituțional, de d-l Prof. George Alexianu.

Curs de drept internațional public, de d-l Prof. G. Meitani.

Tratat de drept administrativ român, de d-l Prof. Victor Onișor.

Drept administrativ jurisprudențial român, de d-l Jean Vermeulen, conferențiar universitar.

Tratat de expropriere pentru utilitate publică, de d-nii Alfred Crutzescu și I. G. Vântu, conferențiar universitar.

* * *

In ședința Comitetului de redacție dela 23 Decembrie 1931, s'a discutat dacă față cu criza financiară și economică atât de acută, nu s'ar impune o serie de măsuri cu caracter legislativ, cari să tindă la puțința unor reduceri și mai simțitoare în bugetul Statului, din cari unele nu s'ar putea efectua fără modificarea Constituției, astfel:

1) Adoptarea sistemului unicameral, cu reducerea numărului deputaților;

2) Anularea recompenselor naționale acordate prin diferite legi dela războiul încoace, a titularilor cari au suficiente venituri personale;

3) Anularea pensiunilor văduvelor de război, fără copii, cari s'au remăritat și au suficiente mijloace de trai și

4) O revizuire a legii cumulului pentru înlăturarea excepțiilor care o face inaplicabilă în mod efectiv.

S'a decis ca aceste chestiuni să fie pe larg tratate în coloanele „Curierului Judiciar” pentru a formă un curent de opinie publică care să determine o cât mai urgentă a lor realizare.

* * *

Societatea de cultură juridică „Curierul Judiciar”, animată, ca totdeauna, de dorința de a contribui la dezvoltarea științei dreptului în țara noastră, ținând seamă de criza economică în care ne sbatem, a scăzut prețul abonamentelor la revistele sale „Curierul Judiciar” și „Jurisprudența Generală”, cu începere dela 1 Ianuarie 1932.

Dela 1000 la **800** lei anual pentru **avocați** și
„ 800 „ **700** „ „ „ **magistrați**

* * *

Pentru a păstră continuitatea „Cronicei” atât de admirabil redactată de d. Eugen Petit, consilier la Inalta Curte de Casație, care în ultimul său „Curier pe luna Decembrie”, ne-a anunțat că, din motive isvorâte din noua sa situațiune, nu o va mai putea

scrie mai departe, Comitetul de redacție în ședința dela 23 Decembrie 1931, a însărcinat, pentru anul acesta pe următorii membri ca să o redacteze:

Luna Ianuarie, Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov;

Luna Februarie, Gr. Conduratu, Direct. Revistei „Jurisprudența Generală”;

Luna Martie, I. Gr. Periețeanu, Direct. Bibliotecii marilor procese;

Luna Aprilie, Gr. Trancu-Iași, fost ministru al muncii;

Luna Mai, I. Gh. Cohen, avocat;

Luna Iunie, E. Cristoforeanu, avocat;

Luna Iulie, D. Găleşescu-Pyk, Prof. Universitar;

Luna August, Const. Stoianovici, prof. Universitar;

Luna Septembrie, E. C. Decusară, Secretar de redacție;

Luna Octombrie, Al. Velescu, avocat;

Luna Noembrie, Vintilă Dongoroz, Prof. Universitar;

Luna Decembrie, Petre Vasilescu, Prof. Universitar.

In aceste cronici lunare se vor semnală toate evenimentele cu caracter doctrinar, jurisprudențial și legislativ, fie din țară, fie din străinătate.

Mulțumind d-lui Consilier E. Petit pentru prețiosul concurs ce ne-a dat, ca și tuturor distinșilor noștri colaboratori, urăm iubitorilor noștri cititori „mulți ani” și realizarea tuturor năzuințelor lor.

CURIERUL JUDICIAR.

UN REGRET

Intr'un număr recent din ziarul „Argus” s'a publicat o comunicare adresată în Senat, d-lui Ministru de Justiție, de către d-l Traian Alexandrescu Senator și Decan al Baroului.

Comunicarea se referă la o soluție judecătorească dată de unele instanțe de fond, cu privire la socotirea termenului de apel, în materie comercială, problemă care din punct de vedere juridic a făcut obiectul unor articole, publicate în revistele de drept.

Inalta Curte de Casație s. III-a s'a pronunțat acum câteva zile, în desacord cu soluția dată de unele instanțe de fond.

Comunicarea d-lui Senator, tinde la o lege interpretativă (dacă textul e clar, de ce lege interpretativă?) în sensul jurisprudenței supremei instanței.

Se mai cere prin comunicare să se legifereze și o revizuire a unor tranzacții oneroase ce s'ar fi făcut, în nesiguranța soluției ce urma să dea suprema instanță.

Sub acest aspect, comunicarea se referă la strictul

atribut al puterii legiuitoare și oportunitatea ei nu ar putea da prilej de discuție unui magistrat.

Este însă o parte de comunicare, ce pare să se refere numai la libertatea de interpretarea textelor, de către judecători:

D-l Senator Traian Alexandrescu pretinde interpretării „o aplicare a textelor adecvată realităților sociale”...

Și mai departe comunicarea vorbește de erezie de drept, arbitrar, nepregătire profesională, lipsă de atenție... etc., desigur tot în legătură cu soluția care nu a fost confirmată de suprema instanță, conchizând la legiferarea responsabilității pecuniare a judecătorilor.

Un singur lucru am de răspuns, ca unul ce am subscris și semnat soluția criticată:

Câțiva din judecătorii care au dat-o printre cei din tîi și printre cei din urmă, în cursul carierei lor au avut prilejul să fie elogios apreciați chiar de autorul comunicării, în deseale adnotări și recenzii ce le face prin revistele de drept și tot autorul comunicării ca jurist, adesea n'a împărtășit părerile Supremei instanțe.

În redactarea ziarului „Argus” se menționează ca „realități sociale” „tranzacții oneroase” ;responsabilitatea de Senator și Decan a d-lui Traian Alexandrescu, iar în contextul comunicării se vorbește de „realități sociale” „tranzacții oneroase” ;responsabilitate pecuniară”... etc. *) și mie, mi-a părut mult rău că nu a transpirat în această argumentare spiritul de obiectivitate doctrinară, al fostului coleg de magistratură.

10, Noembrie 1931.

N. CIUREA

Procuror la Inalta Curte de Casație și Justiție

O PRIMEJDIOASA PROPUNERE ¹⁾ RESPONSABILITATEA PECUNIARA A MAGISTRAȚILOR

Câțiva consilieri ai Curții de Apel — de o necontestată valoare intelectuală și probitate morală — au interpretat art. 32 al legii din 1929 pentru accelerarea judecăților în sensul că termenul de apel contra sentințelor comerciale este de 15 zile dela *pronunțare*.

Alți magistrați de o egală valoare — ai aceleiași Curți au interpretat acelaș text în sensul că termenul suszis curge dela *comunicarea* sentinței apelate.

Inalta Curte de Casație s. III, chemată să se pronunțe asupra acestei chestiuni s'a raliat la 1 Decembrie 1931, părerii celor din urmă.

*) Nu am înțeles să preconizez responsabilitatea pecuniară a judecătorilor în legătură cu speța ce a motivat comunicarea ce am făcut în Senat pentru ministrul justiției. Am relevat soluțiunea dată de Curțile de Apel ca pe o teză juridică, pe care nu o împărtășesc.

Faptul că profesez o altă doctrină, într-o problemă determinată de drept, nu poate altera întru nimic opiniunea ce am avut întotdeauna despre înaltele calități profesionale ale d-lui N. Ciurea și a eminenților săi colegi din Curtea de Apel cari au pronunțat deciziunea casată.

TRAIAN ALEXANDRESCU.

1) Vezi în *Curierul Judiciar* No. 41 din 1931 p. 646 articolul *O interesantă jurisprudență*.

O chestiune de netăgăduită însemnătate a fost astfel definitiv rezolvată și vâlva iscată în jurul ei (și căreia îi datorăm o interesantă luptă doctrinală) s'a liniștit complet.

Cu o excepție: o comunicare făcută Ministrului de Justiție în ședința din 3 Decembrie 1931 a Senatului, care, dând acestei chestiuni, proporții exagerate, a pus între alte întrebări și pe aceea:

„Dacă d-l Ministru nu crede oportun ca în viitoarea „lege de organizare judecătorească pe care o pregătește, să reglementeze materia responsabilității pecuniare a judecătorului pentru cazurile când interpretarea sa constituie o „vădită erezie de drept, sau când la baza interpretării se găsește arbitrarul, nepregătirea profesională, lipsa de atenție în soluționarea proceselor sau înlăturarea izvoarelor „formale, în care se poate găsi materialul necesar de informare tehnică”.

Nu este în intenția noastră să dăm loc la polemică și nici să facem chestiuni personale.

Departa dar de noi de a discuta altfel decât obiectiv, alarma dată de un coleg care înainte de a fi fost onorat de cel mai însemnat barou al țării cu cea mai înaltă magistratură a baroului, a fost el însuși o po-doabă a magistraturii.

De asemenea ne abținem dela constatarea amară a inoportunității discuțiunii responsabilității pecuniare a magistraților într-o vreme în care ar trebui mai de grabă găsite mijloace de a asigura magistraturei nu retribuțiunea, ce i s'ar cuveni, ci pâinea zilnică.

Dar ideia în sine de răspundere pecuniară a magistratului dincolo de limitele *acțiunii recursorii civile* ni se pare *principlal inadmisibilă*.

Magistratul, care judecă, trebuie să aibă o singură grijă: aceea a *conștiinței lui*. Fără frică (niciun fel de frică) și fără părtinire trebuie să-i fie judecata.

El poate greși, chiar grav. E om și a greși e omnesc.

Legea a prevăzut aceste greșeli și a găsit și mijloacele de îndreptare. Calea apelului e deschisă împotriva greșelilor judecătorilor de primă instanță. Calea recursului e deschisă nu numai pentru erorile de drept, ci și pentru erorile grave de fapt și cele cari denaturează convențiunile.

Selecționarea magistraților la începutul carierei lor este desigur necesară (ceva mai discutabilă în decursul acestei cariere).

Sancțiuni disciplinare există împotriva acelor cari se compromit prin atitudinea lor în mijlocul unei instituții mult mai bună decât o merită indiferența cârmuitorilor noștrii.

Acțiune recursorie în caz de mită sau viclesug — desigur.

Dar dincolo de aceste măsuri prevăzute de o veche și înțeleaptă tradiție — începe arbitrarul, patima, răsbunarea. — Și apoi simplul fapt că o interpretare considerată eronată a fost posibilă din partea unor magistrați cu cari se fălește instituția să nu denotă

oare și o incompletă claritate a unei legi, care — după justa constatare a interpelatorului — cere un text interpretativ ?

Ce-ar fi dacă am introduce răspunderea pecuniară a legiuitorului pentru textele insuficient redactate ?

...Sunt câțiva ani de când o Curte de Apel a interpretat art. 41 al vechii legi de accelerare din 1925 în sensul că termenul de apel în materie cambială este de 15 zile dela pronunțare.

Acest eclecticism procedural care împrumută termenul din legea de accelerare a judecăților, iar calcularea lui din codul de comerț nu era, poate, la adăpost de orice critică. Iar atitudinea celor cari au crezut că termenul de apel în materie cambială este de o lună dela pronunțare, cum prevede art. 349 cod. com., sau de 15 zile dela comunicare, nu era cu totul lipsită de bază logică.

Interpretarea instantei de fond — utilă și corespunzătoare tendinței de accelerare a judecăților — a găsit atunci aprobarea Inaltei Curți, și, cu prețul câtorva victime, s'a împlus.

...Sunt iarăși câțiva ani de când secțiunea cambială a Tribunalului Ilfov în mod constant sub toate complectele, refuză a da în materie de acțiune cambială un al doilea termen pentru depunerea întâmpinării sau în materie de apel cambial un termen pentru timbrarea apelului.

Ar fi desigur greu de găsit o altă justificare a acestor măsuri cu caracter pur pretorian decât aceea de a fi excelente în reprimarea șicanei și tărăgănelii. Dar ele au prins, s'au menținut și pornite din adâncul unei convingeri de eminenți judecători, au găsit o unanimă aprobare în cercurile juriștilor.

...Circulația ideilor își are și ea accidentele și deci victimele ei. Dar deasupra tuturor stă *necesitatea liberei și neînfrânței realizării a ideii de dreptate.*

ALEX. VELESCU.

Observațiuni

Avansări fără spor de salariu — Dreptul de a lupta — Dreptul de a scrie — Răpirea salariului gradului — Salariile ruralilor

Spre a se da o satisfacție magistraților vechi, cu ocazia ultimei mișcări, au fost înaintați foarte mulți, dându-li-se rangul de președinți și consilieri pe loc. Despre satisfacție materială, de o camdată, ca să poată trăi și ei mai bine după mulți ani de stagiu și după ce situația familiară li s'a îngreuiat, nu poate fi vorba.

Ce rost au atunci aceste avansări ?

E ceva dacă-i zici „consilier“ ?

Dar oare acesta nu e tot „judecător“ ? Nu este inutilă această diferențiere prin nume a judecătorilor după instanța unde judecă ? Dacă ai trecut la altă instanță, nu mai ești „judecător“, ești „consilier“. Ce-i asta ? De ce o linie de separație între oameni care fac același oficiu, care judecă lumea și aplică legile ? Decât „consilier“ fără spor de salariu, mai bine judecător cu gradații care vin mecanic și cu efect retroactiv pentru cei vechi, neînaintați încă. Să

poți ajunge înainte până la cele mai înalte salarii, ceia ce ar tăia goana după înaintări.

Dacă ar dispărea și denumirile care separă magistrații, dacă s'ar reduce și numărul gradelor ierarhice, ar rămânea fiecare pe loc, nemaifiind nevoit să recurgă la toate încovoelile pentru a mai ridica o treaptă.

Așa e în Anglia !

* * *

Se pune adesea ori în discuție dacă poate exista dreptul magistratului de a lupta pentru binele instituției, drept pe care unii îl neagă. Prin luptă, înțeleg scrierea unui articol în mod cuviincios, obiectiv, așa cum văd că scriu mulți magistrați prin reviste; adunarea magistraților în localul instanței convocată de șef, spre a discuta probleme profesionale, chestiuni de organizare, înaintare, salar, etc., trimiterea de memorii or procese-verbale Ministerului. Evident, lupta e permisă, ea e izvorâtă din dreptul la viață a unei bresle de o importanță capitală, care privește organizarea statului moral, liniștea și siguranța păcii sociale, așa cum e magistratura.

Magistratura are voce, are dreptul și trebuie să lupte pentru emancipare.

Congresul magistraților ținut la T.-Severin a fost o sfortare destinată binelui obștesc.

Un fost bun și distins ministru de justiție a scris într'un ziar că primește zeci de scrisori dela magistrați, cu rugămintea să le susție drepturile, iar d-sa a răspuns că magistrații să lupte și să și le valorifice singuri.

Omul de aur care se numește *Grigore Iunian* ne-a scutit de luptă în latura morală. Rămânea numai lupta grea pentru salar, pentru pâinea cea de toate zilele.

Și actualul și toți ceilalți miniștri de justiție au luptat pentru îndreptarea relelor în limita posibilităților, dar tot au mai rămas câteva redute de cucerit.

Magistratura singură poate cuceri totul, luptând mereu, în cadrul moral, demn dar dâr, liniștit, așa cum îl permite funcțiunea.

Când descrii modul cum a fost făcută o anchetă contra unui magistrat, fără a pomeni cine a făcut-o, indicând noi moduri de cercetare, se poate spune că te legi de anchetator ?

Sau, când descrii modurile cum se fac câte odată înaintările în magistratură, înseamnă că te legi de ministru ori de consiliul superior ?

Evident că nu, ci te arăți îngrijat de situațiuni primejdioase, capabile să dăuneze magistraților și instituțiunii, bunului ei renume și prestigiu, cerând modificarea legilor.

E dreptul de auto-apărare.

* * *

N'ați văzut articole scrise de magistrați superiori, combătând cu înverșunare legile în studiu ale unui ministru de justiție, care, după credința sa, loveau rău în organizația justiției ?

Și alte articole din ziarul *Curentul* semnate „un magistrat“, toate tinzând corect la o apărare a magistraturii ?

Iată, e nevoie de luptă, sunt rele care macină, care rup totul, care distrug ca un potop nimicitor caracterele, care primejduesc existența țării.

Luptă ca să nu sap mormântul copiilor mei, căci timpurile în viitor vor fi grele, iar apărarea tuturor găsește mult razim în magistratură, instituția care stă azi ca o stâncă de aur, ca o garanție de neînving a unei salvări mântuitoare.

Către ea trebuie îndreptată atenția tuturor, atenția omului de stat înzestăat cu simțul prevederii, în care un neam își pune nădejdea.

Eu lupt de mult, tare și am curajul semnării.

Dacă încă n'am pășit nimic, e din cauza patriotismului miniștrilor de justiție, a Onor. Consiliu Superior a magistraturii și Onor. Comisiunilor de judecată formate din magistrați străluciți care văd că am dreptate.

Nu pot fi lovit căci sunt cu sufletul corect, cinstit, bun cu toți, om care nu mă leg de nimeni, atac însă rele sociale în latura justiției cu gândul curat la patria sfântă și la regele iubit, servind totul cu credință fără margini.

* * *

Vreau binele magistraturii neamului meu!

Dacă scrii că nu e bine ca judecătorilor de instrucție să li se ia delegația cu prea mare ușurință, unii zic că te-ai legat de procurorul general. Dacă califici victime ale justiției pe cei achitați, dar care au stat luni întregi în prevenție, gândindu-te la reabilitare, susțin că te-ai atins de parchete și cabinetele de instrucție.

Judecătorul, când arestează, el e în cadrul legilor, și își face toată datoria în conștiință. Nimic de zis. Nimeni nu poate critica asta și nici faptul parchetelor care dau concluzii de arestare. E legea, e dreptul lor, coroborat cu credința că așa e bine. E de esența funcțiunii acest lucru.

Dar după ce a stat un om închis oricât timp și apoi după cercetări, îl constăți nevinovat, ordonanța de clasare nu-l satisface, lumea n'o vede, îi trebuie o reparație, care în știința penală se cheamă *reabilitare*.

Nimeni nu atinge atitudinea, munca, faptele organelor de cercetare și represiune, e vorba de reparația socială datorită nenorocitului nevinovat care iese moralmente mort din atmosfera pustitoare a penitenciarului.

Un președinte de Curte a scris în *Curierul Judiciar* un articol despre procurorii generali, ca să nu mai fie teroarea judecătorilor când merg în anchete, etc... Oare prin asta a vizat și atins personal pe un atare magistrat? El s'a referit la un bine social și la legea de organizare judecătorească, la modul recrutării procurorului general, la desființarea dependenței de alții.

Când scrii despre politică și despre inamovibilitatea parchetelor, nu înseamnă că atingi procurorii, vrei binele lor, care se confundă cu binele colectivității.

Ministerul a dat o circulară ca să nu mai jucăm cărți. Oare a atins pe acei care au această plăcere? Nu, ci s'a avut în vedere păstrarea unei linii morale a magistratului, care trebuie ferit de tentațiuni și de posibilitatea șederii la masa verde cu acei pe care i-ar putea judeca, ceia ce atinge independența.

Când scrii despre defectele unui magistrat, bine înțeles, fără a-i pomeni numele, ci numai cu gândul ca nu cumva să mai fie pe aiurea obiceiuri rele, nu se poate spune că jignești, căci ai voit, să urmărești idealizarea ființei de magistrat. Vrei să fie toți supra oameni, căci e mare lucru să fii investit cu puterea de a judeca pe alții. Să nu fii mândru, arrogant, fudul, ci bun, egal cu cei mari și mici, nu te consideră superior altuia, fii om de omenie, corect desăvârșit, imaculat, om al dumnezeirii.

S'a scris despre modul calificării magistraților. Că s'ar putea face rău, că ar putea fi invidii, dușmănie, patimi, că notările secrete sunt rele. Evident, cine le-a scris n'a jignit pe nici un șef de instanță, nu s'a referit la nici o persoană fizică.

Un eminent președinte de trib. a scris în *Curierul Judiciar* un articol, atîngând, mise pare, chestiunea cinstei. S'a spus că a jignit magistratura, ceia, de sigur, n'a fost în gândul său. Chemat la Minister, s'a justificat, iar azi muncește într-o Curte de Apel, cinșind justiția.

Trebuie scris orice în latura legii de organizare, judecătorească și pentru curmarea oricăror defecte ale unora.

* * *

S'a vorbit, ceia ce ne-a provocat mari dureri, că ni se va răpi salariul gradului și ni se va da salariul funcțiunii.

E vorba de desființarea respectului drepturilor câștigate. Din consilier pe loc să ajung la salariul judecătorului tânăr.

Profesorii au gradații, deci și judecătorii au nevoie de un stimulent. Azi nu mai pot înainta toți și să stai până la pensie cu acelaș salariu nu e uman, pentru că greutățile familiare cresc, te vezi cu copii mulți, în imposibilitatea de a putea trăi.

Gradația profesorului, în magistratură, se numește înaintare pe loc.

Acestea s'au dat în baza legii, prin decret regal, e un drept al magistratului, destinat să creeze o bună justiție, la adăpostul relexor ce pot distrage.

A suprima un drept câștigat prin lege, printr'o altă lege, înseamnă a crea primejdii sociale, a desființa siguranța omului care a muncit, a-l lovi prin luarea posibilităților de a putea trăi.

Așa ceva n'a existat nici când, și cred că nu va exista nici odată.

E prea mare patriotismul oamenilor noștri politici ca să se facă așa ceva!

Diferențierea salariilor pe categorii de localități nu e dreaptă decât numai în ceia ce privește chiria, care e mai ridicată în centrele mari ca la comunele rurale ori urbane mici.

Dar salariul propriu zis trebuie să fie egal tuturor, căci traiul e aproape la fel ori unde. Ba la comunele rurale e mai greu. Eu am fost judecător rural și cheltuiam foarte mult cu aprovizionarea. Nu găseam în sat o legumă, o marfă de băcănie, nimic. Trebuia să merg la oraș, să plătesc transportul și să pierd timpul. S'a voit crearea unor judecători rurali buni, dându-li-se salarii egale, căci viața e foarte grea la țară. Când ai copii de școală, gazdele dela oraș îți iau aproape posibilitatea de a mai mânca. Totul merge pe educația urmașilor. Atunci cum să dai judecătorului rural, cum s'a preconizat, un salariu cu 25 la sută mai mic? Este posibil așa ceva? Ar fi o nedreptate, o necunoaștere a necesităților de trai, o înăbușire a dreptului la viață.

Să stai la sat, să muncești și să mănânci cartofi. Să nu mai ai de unde economisi un ban, spre a putea eși o lună pe an la lumină, să nu ai cu ce-ți cumpără cărți, cu ce te îmbracă cum trebuie, nici cu ce-ți purtă copiii la școală, să umbli amărât și plictisit, dar să muncești cu râvnă, cu elan, cu ideal.

Douăzeci și cinci la sută mai puțin!

Este posibil așa ceva?

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN.

In legătură cu salarizarea magistraților

Nenumărate au fost articolele scrise în revistele juridice referitoare la salarizarea magistraților.

Personalitățile cele mai de seamă din breasla noastră au arătat în modul cel mai categoric greutățile prin cari trec magistrații și nedreptatea făcută membrilor puterii judecătorești prin ultima încadrare referitoare la salarizare.

Cu începere dela 1 Ianuarie a. c., prin curba de sacrificiu aceste lefuri mizere au fost din nou scoborate într'atât încât calculele cele mai extravagante nu credem să le poată aprecia ca un minimum de existență posibil.

Situațiunea dificilă a magistraților cari vor să ră-

mână magistrați, au dus la încercări ca cele ale Tribunalelor Ciuc și Sibiu cari prin memorii scrise și publicate au arătat Ministerului nostru greutățile pe cari le îndurăm și riscul unei asemenea situațiuni.

Prin comparație în aceste memorii s'a arătat în mod precis situațiunea noastră față de atâtea alte categorii de funcționari cari prin capriciul acestei încadrări ne egalează și ne întrec.

Ultimul articol al d-lui Const. Rătescu, președintele Inaltei Curți de Casație publicat în „Curierul Judiciar“ No. 14 din 5 Aprilie 1931 și reprodus în diferite ziare cotidiene — cu greutatea pe care o dă situațiunea acestui înalt magistrat, a arătat din nou celor ce ar trebui să ne poarte de grije nouă și instituțiunii noastre, că articolele și memoriile publicate în această direcțiune nu sunt dorința de un traiu mai bun ci necesitatea care ne strânge din zi în zi tot mai mult.

Frumoase au fost articolele publicate — documentate au fost memoriile cari au împărțit leafa unui judecător în raport cu strictul necesar evidențându-se imposibilitatea unui trai demn și corespunzător situațiunii pe care o avem dar efectul lor nu l'am văzut până astăzi.

De sigur criza economică în care țara noastră se sbate de după războiu până în prezent va fi un element hotărâtor în măsurile cari s'au luat.

De sigur că cererile noastre nu sunt ușor de soluționat, problemul salarizării angrenând un complex de alte problemuri cari trebuiesc rezolvate.

Dar!

Dar totuși pretindem că s'ar putea găsi o soluție cu un ceas mai de vreme pentru ca magistratura să poată fi încă păstrată la nivelul la care, toți astăzi i se adresează cu toată încrederea.

În gazetele de astăzi (25 Mai 1931) a apărut următoarea notiță informativă:

Solicitudinea d-lui general de divizie Ștefănescu-Amza pentru ofițeri s'a manifestat chiar dela începutul carierei sale ministeriale.

Cu ocaziunea rectificării bugetului d-l Ministeru al Armatei a cerut și obținut dublarea indemnității de echipament cu începere dela 1 Iunie 1931 pentru ofițeri.

Voiu spune că noul Ministeru de Războiu are dreptul la recunoștința întregului corp ofițeresc și că solicitudinea D-sale pentru acest corp ne umple sufletul de speranța unei asemenea solicitudini pentru corpul cu mult mai restrâns al judecătorilor.

Și în această ordine de idei, vom aminti câteva date cari până azi n'au fost încă relevate în susținerea doleanțelor noastre.

— Corpul ofițerilor au o casă de ajutor, au un atelier de confecțiuni, au sanatorii militare, au hoteluri de recreațiune, la Constanța și la Sinaia;

— Corpul didactic au o casă de ajutor la București, au Sanatoriu de cari ei și familiile lor pot profita în aceste timpuri de grea încercare în timpul vacanțelor;

— Funcționarii publici din celelalte categorii au la fel organizate asemenea case de ajutor și stabilimente pentru căutarea sănătății sau odihnă în timpul vacanțelor;

— Asemenea au realizat asemenea organizațiuni pentru Corpul C. F. R., corpul celor dela poștă și în sfârșit chiar instituțiunile particulare au realizat asemenea mijloace pentru funcționarii lor.

Cu durerea în suflet o putem spune că nouă magistratrilor ni s'au făcut numai promisiuni cari s'au redus numai la vorbe și că până astăzi nu s'a realizat

nici un fel de îmbunătățire în situațiunea noastră materială.

Nimeni nu s'a gândit până astăzi ce trebuie să facă un magistrat când într'un caz de forță majoră are absolută nevoie de un ajutor bănesc, când într'un caz nenorocit are nevoie să-și îngrijească sănătatea. 1).

Nimeni nu s'a gândit până astăzi că în acest fel magistratul care în întreaga lume are o situațiune privilegiată din punct de vedere material, — și care și la noi cu câțiva ani înainte era în fruntea salarizațiilor, din cauza înaltei și deosebitei misiuni ce are — a rămas într'o situațiune precară care numai dintr'un adânc sentiment de disciplină, demnitate și dragoste pentru această carieră, nu este decât rar evidențiată — în speranța unei cât mai apropiată îndreptări.

Astăzi cu ocazia rectificării bugetului problema se poate pune din nou.

Curba de sacrificiu ne apasă într'o măsură negândită de cei ce ne conduc.

Public aceste rânduri — cari fără îndoială sunt în asentimentul întregului nostru corp — nu pentru a încerca să reamintesc o situațiune umilitoare și dureroasă în care ne pune actuala noastră salarizare — ci pentru a semnala solitudinea pe care o putem aștepta dela actualul nostru Ministeru, care fiind dintre noi, ne cunoaște mai bine ca ori care altul, nevoile și durerile.

RADU PASCU

Judec. de Instrucție, Preș. Trib. Trei Scaune
Sft. Gheorghe, la 25 Mai 1931.

0 reformă utilă

Nu cred ca veștile bune cari s'au împrăștiat la început despre Domnul Ministeru Hamangiu să nu fie confirmate de fapte.

Dela un om nou, cu alte concepții, cu deosebite calități morale și culturale, se așteaptă adevărate inovații durabile și utile.

O magistratură selectă, care să egaleze pe cea din Occident, nu se va putea obține decât selecționând și garantând drepturile celor îndreptățiți.

Cine nu știe desădejdea în care ajunsese o parte din magistrați la un moment dat, când părea că abuzul ajunsese la apogeu?! când protecția, șoapta și minciuna erau la înălțime.

Mi s'a întâmplat odată, că în timp ce-mi expuneam cu căldură doleanța mea, Ministrul mă privea cu un aer distrat forfecându-și corespondența. Ațitudinea aceasta m'a indignat. Am întors spatele și am plecat.

Singura soluție echitabilă și legală este: examene de avansare până la cel mai înalt grad, cum sunt la militari.

Dacă un magistrat dela București sau alt oraș mare se pretinde mai pregătit din punct de vedere profesional și mai îndreptățit la o avansare decât un judecător dela Jud. sau altă instanță, singurul criteriu de apreciere nu poate fi decât examenul. Se va sfârși, astfel, cu umilințele de a aștepta pe la ușile Ministerului și de a fi tratat ca orice om la proces. Se va sfârși cu protecția pentru rudele, nepoții și

1) Acest deziderat s'a tradus în fapt de d. Ministeru de justiție C. Hamangiu, care a întocmit un proiect de lege pentru crearea Cassei de credit a magistraților, ce a și fost votat de Parlament și promulgat prin *Monitorul Oficial*, urmând ca pe ziua de 1 Ian. 1931 să înceapă să funcționeze această Cassa,
N. R.

favoriții incapabili. Se va sfârși cu obiceiul de a face vizite la oamenii zilei.

Scara către vârful piramidei sociale trebuie să rămână deschisă numai elementelor de caracter și capabile cari s'o urce prin propria lor valoare și muncă.

Acei cari se găsesec înaintea noastră nu trebuie să se îngrijoreze, că în curând cei tineri vor conduce pe cei mai în vârstă.

Reforma care se va realiza trebuie să urnărească, ca examenul să nu fie o memorizare a unor cunoștințe superficiale căpătate pentru moment, ci o discuție juridică aprofundată din materia pe care să și-o aleagă candidatul, de oarece este imposibil ca un magistrat să știe aprofundat Drept civil, comercial, penal, etc., după câțiva ani. Din celelalte materii să poseadă cunoștințe suficiente.

Nu poți fi la înălțimea unui profesor universitar, după câțiva ani de studiu și practică, după cum sunt aspiranții la catedre universitare, după ce s'au sforțat să facă o lucrare fără importanță sau să scrie câteva articole prin reviste.

Cu moravurile de până acum, vedem rezultatul. Poate că schimbând legile se vor schimba și moravurile, începând să nuncim neîntrerupt pentru fără și justiție.

FRATEA DĂRLEA

Judecător de ședință Trib. Târnava Mică

Magistratura trebuie salvată!

Este profund regretabil și aproape înjositor că, la intervale destul de dese dela o vreme încoace, trebuie să se aducă la cunoștință publică situația materială din ce în ce mai precară a magistratilor, datorită necontenitei scăderi a salariilor. Cu totul în imposibilitate de a face parte din asociațiile generale de funcționari pentru ca în întruniri publice corpul magistraturei să-și spună păsul său de a avea reprezentanți în parlamentul țării care să le susțină interesele, singura cale ce le mai rămâne este cea a scrisului, iar dacă, decând se scrie pentru salvarea acestui corp toate au rămas ca „vocea celui ce strigă în pustiu”, în cele din urmă nu le va mai rămâne decât să se înscrie în calendarul sfinților mucenici.

Si dacă salarizarea slujitorilor dreptății ar fi nedreaptă numai de când datează această boală care tinde să devie endemică numită eriză! Am citit, răsfoind colecția „Curierul Judiciar” din 1904 și în legătură cu această chestiune, un admirabil articol intitulat „Pro domo” și semnat „Jurist” (Curierul Judiciar no. 66 din 1904). Mărturisesc că, dacă acel articol s'ar publica din nou pentru timpurile de față ar fi de aceeași acută actualitate. Și reflectând asupra conținutului lui, prea lung pentru a fi rezumat aci, am constatat că aceleași cauze cari seamănă desnădejdea în sufletul magistratilor, a fost și la 1904 și au rămas și astăzi. Și de ce să mai fim surprinși atunci că elemente de valoare și care fac cinste corpului magistraturei, părăsesc această carieră pentru a lăsa în urma lor doar regretul. Imi este recent în minte cazul eminentului judecător dela Trib. Ilfov d-l Stelian Ionescu, care și-a dat dimisia din post pentru a ocupa și cred că pentru motive binecunoscute. Nu toți însă pot avea în față perspectiva de a găsi imediat o situație mai avantajoasă și atunci mării majorității nu-i rămâne deschisă decât calea resemnării.

Este de prisos a face calcule că chiar cu actualele salarii magistratilor sunt obligați a face echilibristica bugetară pentru a putea trăi. Mă gândesc ce va fi după aplicarea noii curbe, așa zisă de adaptare la vremurile de astăzi. Cred că este o prea grea încercare care se face cu un „corp” pe care toată lumea îl consideră de elită și care va fi pus în situația de a se nutri din ce în ce mai prost atât fizicește cât și sufletește. Cine își mai poate permite astăzi luxul de a fi abonat cel puțin la cele mai importante reviste juridice sau să-și procure cărțile de specialitate necesare unei cât de sărăcăcioase biblioteci absolut necesare, când și unele și altele sunt disproporționat de scumpe față de salariul de mizerie care nici măcar la timp nu se plătește?

Toți vor trebui să recunoască în cele din urmă că prin acest vitreg tratament corpul magistraturei este grav compromis. Este de absolută nevoie să se facă dreptate acelor cari au menirea de a o distribui. Să nu se considere magistratura — putere menită să controleze și să sancționeze chiar pe miniștri — alături de ceilalți funcționari publici: ea nu poate și nu trebuie să fie încadrată în rândul funcțiilor administrative fără a provoca grave nedreptăți. Nu era jignitoare pentru acest „corp” asimilarea făcută între un judecător și suflerul de la teatru, după legea de încadrare care de o cam dată a sucombat înainte de a se naste? Si câte alte aberații și nedreptăți nu existau numai din cauza imposibilității „standardizării” tuturor funcționarilor, boală nouă de origină americană și care și-ar avea aplicarea ei bună în alte domenii.

Desigur vremurile sunt grele, sacrificii se cer pretutindeni. Toate însă au o limită. Când Ministerul Justiției are ca venituri din timbru și alte taxe peste 3 miliarde lei, de ce în bugetul de cheltuieli să nu se treacă nici măcar 1 miliard? Dacă totuși, mai mult decât s'a prevăzut nu se poate pentru motive pe care doar Ministerul de Finanțe le știe, aș propune ca dela 1 Ianuarie 1932 să se înființeze un timbru special al magistratilor din încasările căruia — aplicat la aceleași acte cum bunăoară se aplică cel al aviației — să se realizeze un fond care să permită cel puțin menținerea actualelor salarii, dacă nu mărirea lor. Nu cred că s'ar găsi cineva care să se opună la înființarea acestui timbru, de pe urma căruia măcar în parte s'ar repara o veche nedreptate.

Decembrie, 1931.

PETRU ANDRIEȘESCU

Judecător Drohoiu

Vorbiți, scriți românește...

Nu voi face o incursie în timp și spațiu, nici nu voi descrie luptele sau silințele din trecut, din toate domeniile, ale oamenilor de știință și cu dragoste de Neam pentru păstrarea patrimoniului limbei strămoșești.

Iarăși, nu mă voi război cu babilonul de limbi ce se vorbesc încă în instituțiile Statului și nici nu voi drămuia eficacitatea măsurilor luate (nerespectate încă până azi) dela întregirea Neamului, pentru înălțarea acestui babilon.

Voi afirma însă, că astăzi mai mult ca oricând, limba românească trebuie învățată de către mulți din cei aflați — chiar și români din provinciile alipite la patria mamă — în hotarele actuale ale Țării Românești.

Deci, astăzi, mai mult ca oricând, sunt de actualitate versurile poetului Sion — mi se pare — care așa de emoționat și de duios îndrumă : „Vorbiți, scriți românește”.

Nu sunt șovin și nu voi merge până acolo încât să pretind întrebuintărea de cuvinte sau expresii românești chiar și atunci când sunt la locul lor, maxime, întrebuintate urbi et orbi — pretutindeni, — căci acestea din urmă constituiesc patrimoniul comun și universal al științei și cugetării umane.

Dar dacă aceste din urmă maxime sunt de calibrul oamenilor învățați și de specialitate, aceștia însă când, eșind din specialitatea lor, se adresează „multimii” cu scrisul sau vorba lor, trebuie cu orice sacrificiu să întrebuinteze expresii neaoșe românești, pe deoparte pentru a putea fi înțeleși de toți, iar pe de altă parte pentru a promova la răspândirea și cultivarea limbei strămoșești.

În lumina celor de mai sus, mă voi rezuma în acest articol numai la limba românească vorbită sau scrisă de oamenii învățați din această țară, români de baștină, puși în fruntea dregătorilor acestei țări.

Și zic: Dacă elementele minoritare din sânul acestui Neam vorbesc și schimonosesc cum pot : prin vorbă, scris, afise, firme, etc. limba Statului, dacă funcționarii Statului, străini de Neam (dar cetățeni români) nu vorbesc (scriu) încă nici până azi corect românește, apoi durerea e mai mare când nu aceștia, ci băștinășii învățați, puși în fruntea marilor dregătorii din această țară, schimonosesc limba românească sau întrebuintează în vorbă, scrieri, până chiar și în redactarea legilor sau instructiunilor, (regulamentelor) expresiuni străine, neînțelese de cei cărora li se adesează sau pe care-i privesc.

Chiar noi magistrații: de câte ori în discuțiile curente și în redactarea hotărârilor judecătorești nu întrebuintăm expresiuni — nu maxime — străine, luate din cărțile de studii străine, adeseaori neînțelese de semenii noștri, în loc de cuvinte românești ce pot exprima mai bine ideia redată în acele expresiuni străine ?

Se cuvine deci ca în vorbirea și scrisul acestor dregători să lipsească măcar acele expresiuni străine cari ușor se pot înlocui cu vorbe românești.

Ca pildă spicuiem câteva din aceste expresiuni străine (neologisme).

Dece, „qui pro quo” și nu „încurcătură”; dece, „să nu antamăm fondul procesului” și nu „să nu discutăm (întrăm) în fondul procesului”; dece, „taxă forfetară” și nu „taxă globală”; dece, „margă” și nu „spatiu (interval)”; dece, „elemente alogene” și nu „elemente străine”;

Așa dar să păstrăm neștirbit patrimoniul graiului strămoșesc, apărât în negura vremurilor cu atâtea jertfe, căci :

**Limba noastră-i o comoară în adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară pe mosie revărsată.
Limba noastră-i limbă sfântă, limba vechilor
cazaniei,**

**„Cari-o plâng și cari-o cântă pe la vatra lor
țărani”**

(Al. Mateievici)

Cinstind limba strămoșească ne cinstim pe noi înșine.

D. ȘTEFANESCU
Consilier la curtea de Apel Cernăuț

Sărmanul Justițiabil

„Scumpetea excesivă a Justiției este ca însăși o formă a injustiției”.

TISSIER

Nevoile tezaurului fac ca azi nimeni să nu mai conteste legitimitatea impozitului pentru justiție. De aceia s'a ajuns la actualele taxe și impozite de timbru, și să fim mulțumiți dacă măcar ele se vor menține la nivelul celor de azi. Totuși Statul garantând cetățenilor ordinea și siguranța lor, implicit le datorește Justiția, deci Justiția nu e un lux pentru a fi inaccesibilă din cauza scumpetei ei. Nu fac nici o aluzie la viitoarele timbre ce se proiectează, sau la taxele prevăzute în noile legiuri ce foarte curând vor fi supuse promulgării, mă refer numai la situația actuală.

Se susține, și se invoacă drept dovadă indiciile de scumpete, că viața s'a eftenit, fapt ce ar justifica o serie de reduceri și de noi impozite la capitolul salarizării funcționarilor și magistraților. Experiența zilnică demonstrează că indiciile exagerează: în special produsele Statului au rămas la același cost, și în rândul acestora trebuie să socotim și Justiția.

În Ardeal, mai cu seamă, Justiția, față de posibilitățile actuale ale cetățenilor, e scumpă. Pe lângă legea timbrului, sarcinile celelalte ce grevează distribuția Justiției sânt cu mult mai mari în această regiune. Accesoriile legii timbrului la care mă refer sânt cheltuelile de judecată. E știut că aceste cheltueli se acordă de instanțe, care însă nu se pot scoborâ sub minimul prevăzut în tariful avocaților. Or, acest tarif este alcătuit în 1925 în strânsă legătură cu legiurile locale, și e atât de apreciat încât formează — după convingerea noastră — o piedică serioasă la desăvârșirea unificării legislative.

Sistemul de a se taxa într'un proces fiecare demers în parte, ajunge la rezultatul ca munca avocatului să nu fie răsplătită după efort, capacitate sau calitate, ci pur și simplu după valoarea litigiului; sistemul constituie o sfidare a muncii, mai ales azi când activitatea în orice direcție e atât de slab răsplătită. Să lăsăm însă câteva exemple să vorbească.

La cererea unui avocat, se fac 18 sechestre într'o zi; diurna portărelui a fost de 290 lei, iar a

avocatului — care își trimisese substitutul (secretarul) — peste nouă mii de lei; deoarece profitând de tăcerea legii și a tarifului, a cerut și i s'a stabilit *separat* pentru fiecare execuție, diurna cuvenită după valoarea litigiului.

Alt caz. Pentru o cerere de stabilirea morței prezumate — unde procedura se face din oficiu pe baza unei simple cereri — numai la prima instanță cheltuelile de judecată s'au stabilit la peste șapte mii de lei, și fiindcă instanța a doua a respins acordarea unor asemenea cheltueli, s'a făcut recurs invocându-se nu mai puțin de șase motive! Deși recursul a fost perdut, clientul tot va avea de suportat cei 7.000 lei, plus cheltuelile apelului și ale recursului, fiindcă chestiunea se punează dacă în asemenea materie succesiunea dispărutului urmează să suporte cheltuelile de judecată sau cel ce face cererea, și a rămas stabilit că ele sânt în sarcina acestuia din urmă.

Pentru o creanță de 420 lei, cheltuelile de judecată (adică în afară de timbre, restul e onorar „minimal” de avocat la prima instanță, cele de sechestru și de licitație, au fost de 1.175 lei, și nenorocire! Licitația s'a amânat. Sechestrată e o iapă albă — singura la urmărit — evaluată la 3.500 lei; urmăritul să fie mulțămît dacă cu iapa sa va putea plăti datoria de 420 lei, și micile ei accesorii! Și s'ar putea da multe exemple și variate.

Dacă adăugăm, și faptul că mai există taxe benevole (dar obligatorii) de ca te fundoaară, diurne pentru *judecători* și grefieri cu ocazia umăririlor sau a descinderilor la fața locului, tariful complicat al notarilor Publici și comunali, nu putem să fericim pe justițiabilul din această regiune a țării.

După cele de mai sus s'ar putea răspunde că Statul ar fi în câștig într'o privință prin impozitele ce încasează. E posibil. Numai că comisiunile de impuneri nu au ideea practică de a stabili impozitul profesional și pe baza sumelor atribuite drept cheltueli de judecată. Nu pentru altceva, dar să nu se producă vre-o eroare ca vre-un avocat ce plătește 20.000 lei lunar salarii secretarilor și dactilografelor sale să plătească un impozit mai mic ca cel plătit de un judecător de ocol!

Sărmanul Justițiabil...

AL. KOSTACHI
Judecător

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 5 Noembrie 1930

Președinția d-lui S. TIPEL Consilier

Raia Dr. Brener cu Jean Hejter

Decizia No. 2378

Intervenție. Interesul pur moral, de afecțiune față de una din părți. Nu justifică în drept o cerere de intervenție. Art. 247 pr. civ.

Potrivit art. 247 pr. c. numai acela are calitatea de a interveni într'o pricină ce se urmează între

alte persoane, când are un interes legitim, născut și actual, fie pentru recunoașterea drepturilor sale, fie pentru recunoașterea drepturilor unuia din pragonitoarele părți.

Deși interesul moral poate face în principiu admisibilă o cerere de intervenție, aceasta presupune însă un interes propriu, distinct al părților litigante și care poate servi de bază unei acțiuni principale din partea intervenientului;

Atunci când însă nu se pune în discuție nici o chestie în legătură cu onoarea sau drepturile patrimoniale ale intervenientului, interesul pur moral pe care el l'ar avea, sprijinit numai pe sentimentul de afecțiune față de una din părțile în proces, nu poate justifica o cerere de intervenție.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut de d-l Consilier Al. Iuca pe recurenți, prin d-l av. H. Siegler în susțineri și pe intimatul prezent prin avocat Al. Velescu în combaterea recursului, cum și d-l Procuror General Gh. Duca în concluziuni pentru respingerea recursului și,

Deliberând,

Asupra recursului introdus de Raia Dr. Brener în contra jurnalului No. 2.415 din 1927, dat de Curtea de apel Iași s. II-a.

Având în vedere motivele de casare în cuprinderea următoare:

„1. a) Violarea prin greșita interpretare a articolelor din c. civ.: 185, 187-190, 285, 285 în fine, 326-7, 339 al. 2 comb. L. I. C. C. art. 50 al. 6 din proc. civilă, 247 pr. civ.

b) omisiune esențială; art. 5 al. L. I. C. C.

„I) Art. 247 c. pr. civ. subordonează dreptul de intervenție existenței unui interes care să fie legitim, născut și actual. Or, pentru a-și apăra atât pe copiii ei cât și averea lor, mama are totdeauna un interes care datorită numai calității ei firești de mamă, este în permanență legitim, născut și actual. În adevăr ea are întotdeauna interesul ca averea copiilor ei să nu se piardă prin neglijențe sau spoliațiuni, căci înrudirea legitimă dintre ea și copiii ei îi crează în puterea legii o serie de drepturi care s'ar compromite și o serie de obligații ale ei în favoarea copiilor ei s'ar compromite. Astfel, dacă datorită neglijențelor ori spoliațiunilor tatălui ori tutorelui lor, copii ar rămâne fără avere, apoi mama lor ar deveni indirect îndatorată să le servească alimente sau reciproc, dacă ulterior ar cădea ea în sărăcie, n'ar mai putea obține alimente dela copiii ei (187, 189, 190 c. civ.) întrucât prin ipoteză au sărăcit de mult și s'ar mai compromite încă și perspectiva de a mai găsi vreun emolument în succesiunea copiilor ei 670 civ., iar când e vorba de principalul efect al filiațiunii legitime, anume exercițiul puterii părintești mama nu și-ar mai putea împlini eficace îndatorirea ei, și firească și legală, de întreținere și educare, ordonată de art. 185, 339 al. 2, 285 civ., în sensul că n'ar mai avea la dispoziție averea copiilor ei spre a-i crește, ci a trebuit să apeleze la propriile ei mijloace, atunci când e știut însă că îndatorirea de creștere se execută în prim rând cu mijloace luate din averea copiilor și numai în subsidiar cu din ale mamei. Ori, toate aceste situațiuni juridice viitoare fiind susceptibile de a-i produce daune, ele implică prin urmare dreptul pentru mamă de a priveghia la conservarea averii copiilor ei, ci pentru a păstra integritatea averii lor, mama este direct interesată încă de pe acum când se debate în justiție, în felul fraudulos mai sus zis, averea copiilor ei, chiar dacă dreptul sau obligația ei la alimente, dreptul la culegerea succesiunii copiilor sau obligația ei de a stipendia

nevoile copiilor sunt azi încă condiționale sau eventuale. Deci, din moment ce textele mai sus invocate acordă sau impune mamei, la o dată oarecare o serie de drepturi sau de obligații, apoi azi, în momentul instanței principale în care se hotărăște soarta averii copiilor, aceste drepturi și obligații viitoare fiind cel puțin în situațiunea de interese legitime și în același timp și născute încă de odată cu actul concepțiunii copilului și actuală pentru că sunt perpetue; și deaceia intervenția mamei, fie că ar fi avut la bază interesul conservării drepturilor ei viitoare sau a înlăturării obligațiilor lor ei viitoare (1016 c. civ.), fie că ar fi avut la bază interesul exercitării obligației actuale de a-și apăra copiii (conform art. 285 civ.) era admisibilă întrucât tindea la ocrotirea drepturilor ei de azi sau de mai târziu, ca și la apărarea drepturilor proprii ale copiilor ei, contra tatălui lor, apărare pe care, repet, mama este datoare să o furnizeze copiilor ei, mai ales când sunt în conflict cu tatăl lor, datorită care îi derivă din principiile generale ale organizării puterii părintești, care pun baza drepturilor copiilor în subsidiar, ei, simultan și în grija mamei (326 civ.) mai ales după divorț (327 combinat cu 285 c. civ.) și din art. 185 cod. civ. care îi impune părinților să aibă grije de soarta morală și materială a copiilor lor, și să supravegheze reciproc în acțiunile lor pentru asigurarea acestei soarte.

„Curtea, neținând deci seamă că un interes legal material izvorăște pentru mamă din aceste texte, violează prin greșita interpretare a art. 247 pr. civ. și prin neaplicarea în sferă a art. 247 pr. civ., celelalte texte suscitute.

2. Apoi, pentru a-mi respinge intervenția mea, Curtea mai răstălmăcește o frază, pe care o ia prin trunchiere din concluziile mele scrise în care spuneam că dacă combat pentru păstrarea intactă a averii copiilor mei, nu o fac mai ales pentru ferirea mea de viitoare dezagrame pecuniare, cât mai ales pentru împlinirea obligației mele legale de a-și apăra numai pentru ei înșiși. De aci Curtea deduce absența în persoana mea a vreunui interes material propriu mie. Dar Curtea omite de a se sesiza de întreaga concepțiune dezvoltată în acele concluzii finale și confirmată de legiuitor anume, că interesul cerut de art. 247 proc. civ. există legalmente chiar numai dacă e 175 moral, cum ex. de a-mi apăra copiii contra celor cari îi prejudiciază, independent de vreun oarecare avantaj pecuniar viitor pe care prin coincidență ar deveni asigurat cu această ocazie, datorită apărării făcute copiilor mei: și el există, legalmente acest interes moral, pentru că în mod perpetuu mama este interesată la asigurarea soartei materiale a copiilor ei, în virtutea obligațiilor pe care i le impune și natura și puterea ei părintească. Curtea deci, comite o omisiune când refuză să discute și să se pronunțe asupra admisibilității intervenției pentru salvarea unui interes moral pe care l'am invocat pentru a fi autorizată să-mi apăr copiii mei și omisiunea este esențială pentru că știut fiind că interesele morale pot fondă valabil intervențiunile, soluțiunea Curții ar fi fost cea dorită de mine sau dacă discutând implicit chestia interesului moral pus de mine în discuțiune nu-l crede suficient pentru a face admisibilă o intervenție, violează prin greșită interpretare art. 247 proc. civ., căci este constant în drept că și un interes moral poate justifica susținerea unei acțiuni în justiție, deci și a unei intervenții.

3) În fine, pentru a respinge intervenția mamei, Curtea o declară lipsită de calitate și interes căci, decide că, conform art. 285 cod. civ., copiii sunt apărați de un tutore ad-hoc, ceiace este nu numai o greșită citire a textului care decide că copiii vor fi reprezentați, nu apărați (noțiunile se deosebesc fundamental) dar și o greșită interpretare a funcțiunii juridice de reprezentare instituită prin acest text, căci art. 285 conferă tutorelui nu un oficiu material de a apăra copiii cu ajutorul expunerii legilor și numai un mandat loco patri de operațiune juridică, adică de a consimți o expre-

priere în numele copiilor și în locul tatălui lor, care se află privat în acest caz de dreptul de administrație legală, și de reprezentarea copiilor săi în justiție.

„Ori, noțiunea de reprezentare juridică, în virtutea unui mandat legal și cea de apărare juridică de fapt, a copiilor, nu sunt sinonime și pot legalmente nici să nu fie ambele de atributul exclusiv al tutorelui, în sensul că mama copiilor va putea foarte bine să-i apere judiciar cu mijloacele de drept ce stau la dispoziția ei, pentru a o face (ex. intervenția spre apărarea copiilor ei, o parte din proces) în același timp în care tutorelui îi va reprezenta juridicește: căci altfel, dacă această distribuție de roluri ar fi prohibită, cum ar mai putea o mamă, care descoperă fraudă tutorelui, disimulată de această prin forme legale, să o denunțe justiției și să apere la timp (nu să reprezinte) durerile copiilor ei (247 proc. civ.) așa cum o obligă și natura și legea? Tatăl nu o face pentru că nu vrea, mama nu o poate face pentru că Curtea nu îi găsește interesul, tutorel consumă fraudă în liniște și copiii rămân iremediabil prejudiciați.

„E, dar evident, că Curtea decidând că prezența în instanță a unui tutor-representant exclude drepturile ce are mama, de la lege de a-și apăra copiii, a violat prin greșită interpretare art. 247 proc. civ. și 285, 285 c. civ. cât și principiile de organizare ale puterii părintești care nu ridică nici măcar în prezența tatălui sau a tutorelui, locuitorul său dreptul de a-și apăra copiii. Ori, dreptul acesta presupune neapărat și o acțiune principală și o intervenție, după momentul procedural în care se găsește acțiunea în care se discută averea copiilor”.

Având în vedere jurnalul atacat cu recurs și acțiunile dela dosar din care rezultă că tribunalul Iași s. II-a prin sentința No. 68 din 1923 rămasă definitivă a declarat desfăcută căsătoria dintre recurenta Raia Thaller și intimatul Artur N. Thaller prin acea sentință a atribuit copiilor minori Ivonne și Lucienne Thaller rezultați din această căsătorie o treime din averea tatălui lor, compusă din o vie de 22 ha. situată pe teritoriul comunei Aroaneanu (Iași) și din un imobil situat în Iași.

Că la 10 Iunie 1926 prin petiția înreg. la No. 8.328 din 1926 intimatul Artur Thaller a cerut tribunalului Iași ca în contradictoriu cu ziișii minori reprezentați prin tutorele ad-hoc Jean Heffer numit de tribunalul Iași s. II-a prin jurnalul No. 10.448 din 1925, să fie autorizat a răscumpăra conform art. 285 c. civ. porțiunea din zisele imobile atribuite minorilor.

Că la 19 Mai 1927, recurenta prin petiția înreg. la No. 10.620 din 1927 face intervenție pentru respingerea cererii fostului ei soț ca inadmisibilă în forma în care a fost făcută și spre a fi suspendată până la judecarea cererii de destituire a tutorelui ad-hoc.

Că Tribunalul Iași s. II-a prin jurnalul No. 6.050 din 1927 a respins ca inadmisibilă intervenția recurentei, iar prin sentința No. 225 din 1927 a admis cererea lui Artur Thaller declarând răscumpărată de către acesta pe prețul de 500.000 lei treimea atribuită minorilor săi copii în imobilele sus arătate.

Că recurenta declarând apel în contra sentinței și jurnalului menționat, Curtea de apel, prin jurnalul atacat recurs, i-a respins apelul ca fiind făcut fără nici o calitate și spre a decide astfel motivează că recurenta spre a fi în drept a interveni în procesul de față, trebuie potrivit art. 247 proc. civ. să aibă un interes legitim născut și actual fie

pentru recunoaşterea drepturilor sale, fie pentru apărarea drepturilor uneia din părţile din proces; că ea nu justifică şi nici nu pretinde că a intervenit în litigiul de faţă pentru recunoaşterea vre-unui drept al ei; că din contră prin concluziile sale scrise depuse în apel, ea declară că nu intervine în acest proces spre a conserva averea copiilor cu scopul ca eventual să fie scutită de obligaţiunea alimentară faţă de ei şi nici în vederea perspectivei vre unui emolument succesoral; că, zice Curtea, recurenta nu poate interveni în proces nici în calitatea ei de mamă spre a ocroti interesele copiilor deoarece pentru ocrotirea intereselor lor, în acţiunea de răscumpărare a tatălui, legea a prevăzut că ei vor fi reprezentaţi printr'un tutore ad-hoc şi nu i-a recunoscut în acest caz ei calitatea de a reprezenta pe minori, că de altfel, chiar pentru apărarea drepturilor minorilor ea nu justifică vr'un interes legitim născut şi actual; că aşa fiind, zice Curtea, ea nu are calitatea de a interveni în proces şi nici de a introduce apelul de faţă;

Având în vedere că prin motivele de casare recurenta pretinde că Curtea de apel a violat art. 185, 187-190, 283, 285, 326-327, 339 al. 2 c. civ. art. 247 proc. civ. şi a comis omisiune esenţială prin aceea că judecând în modul menţionat n'a ţinut seamă de susţinerea ei că intervenţia ei în procesul de faţă era justificată prin interesul legitim născut şi actual ce-l are din punct de vedere moral în calitate de mamă; că acest interes îl are şi pentru motivul că dacă copiii ar pierde averea lor, ea ar fi obligată să le servească alimente şi să suporte cheltuielile educaţiei lor;

Că deasemenea în afară de aceasta i s'ar compromite şi perspectiva de a mai găsi vre un emolument în succesiunea lor (670 c. civ.); că în fine numai cu greşita interpretare a art. 285 c. civ. Curtea i-a respins intervenţia pe motiv că copiii săi minori sunt apăraţi de un tutore ad-hoc, că procedând astfel n'a ţinut seamă de faptul că în cazuri ca cel din specie potrivit art. 285 c. civ., nu se conferă tutorelui ad-hoc decât un mandat de a consimţi la exproprierea copiilor în locul tatălui lor lipsit în acest caz de dreptul de administraţie legală şi reprezentare a copiilor şi n'a ţinut seama nici de faptul că în asemenea caz mama poate pe cale de intervenţie să apere interesele copiilor ei reprezentaţi juridiceşte prin tutorele ad-hoc;

Considerând că potrivit art. 247 Pr. civ. numai acela are calitatea de a interveni într'o pricină ce se urmează între alte persoane când are un interes legitim născut şi actual fie pentru recunoaşterea drepturilor sale fie pentru recunoaşterea drepturilor uneia din prigonitoarele părţi;

Considerând că deşi interesul moral poate face în principiu admisibilă o cerere de intervenţiune, aceasta presupune însă un interes propriu distinct de al părţilor litigante şi care poate servi de bază unei acţiuni principale din partea intervenientului; că atunci însă când nu se pune în discuţiune nici o chestiune în legătură cu onoarea sau drepturilor patrimoniale ale intervenientului, interesul pur moral pe care acesta l'ar avea, sprijinit numai pe sentimentul de afecţiune faţă de una din părţile în proces, nu poate justifica cererea sa de intervenţiune;

Considerând că în speţă instanţa de fond a constatat că recurenta nu justifică şi nici nu pretinde

că a intervenit în litigiul de faţă pentru recunoaşterea sau apărarea vre unui drept al ei; că din contră prin concluziunile scrise depuse în apel a declarat că nu intervine în acest proces spre a conserva averea copiilor în scopul de a fi eventual scutită de obligaţia alimentară faţă de ei şi nici în vederea perspectivei vre unui emolument succesoral;

Că aşa fiind şi întrucât, faţă de consideraţiunile de mai sus, interesul pur moral pe care recurenta pretinde că îl are de a apăra averea copiilor ei, nu poate justifica intervenţia ei în proces, bine şi legal, Curtea de apel, a respins ca fiind făcute fără calitate apel şi intervenţia recurenteii;

Că procedând astfel instanţa de fond a făcut o justă aplicaţie a principiilor de drept referitoare la materie, n'a violat textele de lege arătate în motivele de casare şi n'a comis nici o omisiune esenţială;

Că deci motivele de casare şi prin consecinţă şi recursul de faţă sunt neîntemeiate;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE S. II a

Audienţa dela 30 Ianuarie 1931

Preşedinţia d-lui C. CHISELIŢĂ, Consilier

Ministerul de Industrie şi Comerţ cu Soc. Orion şi Astra Rom

Decizia No. 134

Concesiuni petrolifere. Subsoliu. Interpretarea art. 7, 72, 73 şi 74 din legea agrară şi legea interpretativă a art. 24 din Aprilie 1926, cum şi a art. 238 din legea minelor faţă cu art. 17, 19 şi 31 din Constituţie.

Art. 7 şi 74 din legea agrară cât şi art. 238 din legea minelor n'cu destăinţat drepturile deja recunoscute şi validate la promulgarea Constituţiei, iar art. 24 din legea agrară care rezolvă chestiunea subsolului pământurilor expropriate, n'a putut atinge concesiunile miniere anterioare.

Art. 19 din Constituţiune respectând concesiunile miniere ne durata pentru care s'au acordat, rezultă deci că legea interpretativă a art. 24 al legii agrare din Aprilie 1926, nu poate atinge drepturile existente considerate ca drepturi câştigate, întrucât legea minelor şi legea agrară nu contravin principiilor constituţionale.

Art. 72 şi 73 din legea agrară cari purgează sarcinile grevând moşiile expropriate, sunt referitoare la sarcinile reale, iar nu la concesiunile petrolifere, cari sunt drepturi de exploatare ale subsolului, caracterizate de legea de consolidare ca drepturi reale mobiliare, iar nu sarcini reale.

Art. 238 din legea minelor prevăzând nulitatea concesiunilor petrolifere cari ar vătămă drepturile Statului, rezultând din reforma agrară şi din legea de interpretare a art. 24 din aceeaşi lege, nu se referă decât la concesiunile încheiate posterior legii agrare, iar nu la cele anterioare recunoscute formal prin art. 19 din Constituţie.

Art. 72 ult. aliniat şi art. 36 şi 7 din legea agrară şi art. 17 şi 131 din Constituţiune trebuiesc înţelese astfel că norma generică „nimera nu poate fi expropriat fără justă şi prealabilă despăgubire” a suferit o excepţie în ce priveşte subsolul, deoarece art. 19 din Constituţiune declară că se expropriază toată

proprietatea de subsolul respectiv, fără justă și prealabilă despăgubire.

Curtea,

Ascultând citirea raportului în cauză; Pe d-nii avocați Horia Vlădescu și Stoenescu în desvoltarea motivelor de casare și pe d-nii avocați Gh. Dumitrescu și Otulescu, în combateri,

Deliberând:

Asupra motivului I de casare, astfel formulat:

„I. Violarea art. 7, 72 și 73 din legea agrară din 17 Iulie 1921 și a art. 24 aceiași lege, combinat cu art. 1 al legii interpretative a art. 24 din legea agrară (legea din 1 Aprilie 1926).

Greșită interpretare, am susținut înaintea instanței de fond că, drepturile intimitei nu pot fi primite la înscrierea în cartea minieră din motivul că aceste drepturi au de obiect subsolul unor terenuri embaticare, deci aparținând Statului, în temeiul legiuirilor agrare. Tribunalul constatând în fapt realitatea afirmațiilor noastre ne respinge totuși apelul, motivând în drept că din momentul în care drepturile soc. „Orion” decurg din o concesiune preexistentă legii agrare și emanată dela nudul proprietar, Statul nu mai poate articula vreo pretențiune asupra subsolului terenurilor concesionate intimitei. Pentru a ajunge la această concluziune, Tribunalul a trebuit să declare că art. 7 al. s, al legii agrare și art. 72 și 73 aceiași lege, au respectat concesiunile intervenite anterior datei de 17 Iulie 1921. Socotim că interpretarea Tribunalului este fundamental greșită și dată cu violarea acestor texte de lege pentru următoarele motive: art. 7 al. d, nu a desființat numai drepturile de desmembrământ ale proprietarului și privilegiile altor persoane asupra folosinței suprafeții embaticare, cum pretinde Trib., ci a desființat toate drepturile cari poartă asupra unor asemenea terenuri. Că este așa, reese evident: 1) din redacțiunea textului, care este generală și nu cuprinde nici un fel de excepțiune cu privire la drepturile reale mobiliare cari au de obiect subsolul embaticurilor. (Art. 1 legea consolidărilor 1915); 2) Din însăși esența operațiunei săvârșite de art. 7 al legii agrare, căci nu se poate concepe ca în urma unei exproprii să mai rămână drepturi pe capul altor persoane și nu poate încăpea discuțiune că prin leg. agrară s'a efectuat și exproprierea subsolului embaticar. (Art. 24 combinat cu legea interpretativă din 1 Aprilie 1926); 3) Din art. 72 și 73 al legii agrare, cari cuprinde norme referitoare la exproprierea făcută de această lege și cari întocmai cu articolul 7 nu conțin vreo excepțiune privind drepturile obținute de terți, anterior datei de 17 Iulie 1921; 4) Din principiul de drept că excepțiunile dela o normă legală generală și de ordine publică, nu pot fi create decât tot pe calea urmată pentru stabilirea principiului general. Față de toate acestea credem că instanța de apel a violat și a interpretat greșit menționatele articole ale legii agrare.

Având în vedere că, din sentința supusă recursului și lucrările cauzei, se constată că, cu actul de vânzare autenticat de Trib. Prahova la no. 3217 din 1911, transcris la no. 5705 din 1911, inginerul Vasile Iscu, a cumpărat dela Nic. Stoicescu, terenurile embaticare denumite „Viile Otașnița” cari fac parte din moșia Bucovul județul Prahova, stăpânite de acesta pe baza ord. de adjudecare no. 5402 din 1901; că, actul de concesiune aut. de acelaș tribunal la no. 821 din 1912, transcris în registrul de petrol la no. 356 din 1912, ing. Vasile Iscu concesiunează proprie-

tatea cumpărată, pentru exploatare de petrol, lui Nic. Dobrescu care o concesiunează în mod definitiv cu hotărârea no. 46 din 1912, hotărâre confirmată prin decizia Curții de apel din București s. II-a no. 188 din 1912, iar ulterior, cu actul transcris de tribunalul Prahova la no. 3146 din 1913, Nic. Dobrescu, retrocedează lui Vasile Iscu drepturile din actul de concesiune încheiat cu acesta în 1912 astfel cum au fost consolidate prin hot. no. 46 din 1912 care le cedează la rândul său soc. „Orion” cu actul transcris special la no. 3148 din 1913.

Că, soc. „Orion” fiind în posesia unei concesiuni consolidate, a cerut pe baza art. 235 și 240 al. 7 din legea minelor dela 1924, înscrierea concesiunei sale în cărțile miniere, cerere care a fost admisă prin ordonanța prezidențială no. 4386 din 14 Aprilie 1925, în contra căreia s'a făcut apel la complectul Tribunalului de către Ministerul agriculturii și domeniilor și de către Ministerul de industrie și comerț, invocându-se ca motive, că în mod greșit s'a admis prin ordonanța apelată, cererea soc. „Orion”, întrucât subsolul moșiei consolidate aparține Statului pe baza art. 7 și 24 din legea agrară și a legii interpretative din Aprilie 1926, deoarece moșia Bucovul concesionată de inginerul V. Iscu este embaticară, iar textele de lege mai sus menționate au atribuit subsolul acestor terenuri Statului, deoarece aceste texte desființând orice drepturi, ce ar exista asupra acestor terenuri, implicit a desființat și toate concesiunile ce grevau asupra lor, motive pe cari Tribunalul Prahova s. I le-a găsit nefondate și prin consecință a respins ca atare ambele apeluri, prin sentința no. 45 din 1930, menținându-se astfel în totul suszisa ordonanță apelată.

Că, pentru a ajunge la această soluțiune de respingere a apelurilor, Tribunalul motivează că, atât art. 7 și 74 din legea agrară cât și art. 238 din legea minelor, n'au desființat drepturile deja recunoscute și validate la promulgarea Constituției; că legea agrară în nici un caz nu putea desființa concesiunile dobândite în mod valabil mai înainte asupra terenurilor expropriate pe baza principiului constituțional, că proprietatea de orice natură este garantată și că nimeni nu poate fi expropriat fără o justă și prealabilă despăgubire, iar prin art. 19 din Constituție, se respectă concesiunile miniere de exploatare date conform legilor în vigoare pe durata pentru care s'au acordat; că în fine — mai motivează Tribunalul — concesiunea societăței intimite fiind consolidată în mod definitiv printr'o hotărâre executată, aceasta are putere de lucru judecat „erga omnes” potrivit art. 47 legea de consolidare, iar actul acestei concesiuni fiind încheiat cu adevăratul proprietar la o dată când aceasta putea dispune de subsol, el e valabil și nu putea fi atins întru nimic de legea agrară, atât proprietarii cât și Statul fiind obligați să-l respecte.

Că, împotriva acestei hotărâri a Tribunalului, ministerul de industrie și comerț a introdus recursul de față.

Având în vedere că prin primul motiv de casare de mai sus, recurentul susține că instanța de fond prin soluțiunea dată a violat și interpretat greșit dispoz. art. 7, 72 și 73 din legea agrară, precum și a art. 24 din aceleși legi comb. cu art. 1 al legii interpretative din 1 Aprilie 1926, prin aceea că, potrivit acestor texte de lege, nu s'a desființat numai drepturile de desmembrământ ale proprietarului și

privilegiile altor persoane asupra folosinței suprafeței embaticare, — cum pretinde Tribunalul, — ci s'au desființat toate drepturile cari poartă asupra unor asemenea terenuri, texte cari nu conțin vreo excepțiune cu privire la drepturile obținute de terți, anterior legii agrare.

Considerând că, art. 7 lit. d, din legea agrară dispune în al. I, că, se declară expropriate în întregime pământul folosit cu plantațiuni, sădiri, clădiri sau nu, fie că este situat în comunele rurale, sau în comunele urbane, iar în al. următor, că sunt și rămân desființate în virtutea acestei legi, toate drepturile sau privilegiile, de orice natură și de ori unde ar derivă (hrisoave domnești, hotărâri, etc.) pe cari le au proprietarii sau alte persoane asupra acestor pământuri, exproprierea făcându-se în folosul embaticarilor.

Că, aceiași lege agrară, ocupându-se și de subsolul terenurilor expropriate, prin art. 24 prevede că, subsolul pământului expropriat pentru cultură, rămâne proprietatea Statului, iar subsolul pământului expropriat pentru înființarea pășunelor comunale la munte și deal, precum și acela al pământului schimbat conform cu art. 9 și 16, rămâne proprietarului; ca consecință, aceste dispozițiuni rezolvă conflictele de întinderea drepturilor din punct de vedere agrar, dintre proprietar și embaticar, fără a atinge în nimic, sau desființa concesiunile miniere anterioare promulgării Constituției, drepturi dobândite și respectate prin noua Constituție.

Considerând că, deși art. 24 sus menționat nu vorbește nimic despre situațiunea subsolului terenurilor embaticare, dar legiuitorul a redactat mai târziu proiectul legii interpretative din Aprilie 1926, care dispune că, art. 24 din legea pentru reforma agrară din 17 Iulie 1921, este aplicabil și terenurilor cu embatic, expropriate în folosul posesorilor embaticari prin art. 7 lit. d, din acea lege, fie că, nuda proprietate aparține Statului, fie că ea aparține particularilor; de asemenea drepturile de orice natură dobândite după 29 Martie 1923, data promulgării Constituției asupra oricăror terenuri, se aplică dispoz. art. 19 din Constituție.

Considerând însă că, Constituțiunea prin art. 19 al. IV dispune că: concesiunile miniere de exploatare instituite sau date conform legilor azi în vigoare, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat, iar exploatarea miniere existente făcute de proprietari numai cât timp le vor exploata.

Considerând că, din comparațiunea acestor texte rezultă că legiuitorul prin dispozițiunile legii interpretative a înțeles că art. 24 din legea agrară să nu fie aplicabil și concesiunilor existente deja la aparițiunea legii agrare, cari urmează astfel a fi considerate ca drepturi câștigate, înțeles ce rezultă de altfel și din expunerea de motive a legii minelor, autorul acestei legi spunând: „este de menționat că în teritoriile atinse de legea agrară, subsolul a rămas rezervat Statului, cu excepția drepturilor câștigate”, de unde rezultă că această lege interpretativă nu a trecut în proprietatea Statului și subsolul embaticarilor particulare, dreptul embaticarilor rămânând așa cum erau în legiuirea minieră existentă.

Considerând că, deasemenea în ce privește susținerea recurentului cum că instanța de fond ar fi violat și dispoz. art. 72 și 73 din legea agrară prin aceea că aceste texte nu conțin nici o excepțiune privind drepturile obținute de terți anterior legii agra-

re, este deasemenea neîntemeiată întrucât aceste texte sunt referitoare la sarcinile reale imobiliare cari grevau moșiile de cari sunt purgare porțiunile de teren expropriate, iar nu la concesiunile petrolifere cari sunt drepturi de exploatare ale subsolului caracterizate de legea de consolidare ca drepturi reale mobiliare.

Că așa fiind și cum instanța de fond constatând că actul de concesiune al soc. „Orion” fiind încheiat cu adevăratul proprietar, la o dată când acesta putea dispune de subsol, cu drept cuvânt a fost îndreptățit ca pe baza considerațiunilor mai sus arătate, că e vorba de un drept câștigat și prin consecință să respingă apelul ca nefondat.

Că deci, motivul de casare urmează a fi privit ca nefondat și cată a se înlătura.

Văzând motivul II de casare, formulat astfel:

„II. Violarea și greșita interpretare a art. 19 din Constituție, 238 și 239 al legii minelor din 1929 și a art. 7, 24 al legii agrare din 1921, combinat cu art. 1 al legii interpretative a art. 24 din legea agrară din 1 Aprilie 1926.

Tribunalul socotește că al. 1 al art. 238 al legii minelor din 1929 (și aceasta pentru că și-a dat seama de lipsa de temeinicie a argumentelor trase din legea agrară pentru susținerea tezei care a adoptat-o) a recunoscut fără nici o distincțiune toate drepturile născute anterior promulgării Constituției, că deci acest text a creiat excepțiunea pe care nu au voit-o articolele discutate de noi prin motivul de casare; teoria Tribunalului este eronată în totul, art. 19 din Constituție expropriind subsolul în folosul Statului, nu a păstrat drepturi câștigate particularilor (fie concesionari, fie proprietari) decât în măsura în care drepturile acestora răspund condițiunilor cari ar fi arătate de legea specială. Iar legea specială, chiar în art. 238 al. I se exprimă categoric că drepturile dobândite anterior datei de 28 Martie 1923, nu vor fi recunoscute și validate decât dacă întrunesc anume condițiuni între cari și pe aceia inserată în aliniatul b, al articolului „să nu vatăme drepturile pe cari Statul le are prin legile pentru forma agrară”. Art. 239 al. ultim pune aceeași condițiune pentru drepturile scutite de validare (speța). Ne miră dar soluțiunea dată de Tribunal pentru că este în flagrantă nepotrivire cu art. 238 și 239 ale legii minelor. De altfel, chiar dacă am privi numai aliniatul 1 al art. 238 și ignoră cum face Tribunalul, restul textului, totuși trebuie să conchidem că speța nu poate primi soluțiunea dată, fiindcă acest aliniat se referă numai la drepturile cari erau în ființă la 28 Martie 1923, ori dreptul de concesiune al soc. „Orion” fusese desființat încă dela 17 Iulie 1921 prin efectul art. 7, 24 al legii agrare și 1 al legii interpretative din 1 Aprilie 1926”.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul susține că instanța de fond a mai violat și dispoz. art. 238 și 239 din legea minelor comb. cu art. 19 din Constituție, precum și art. 7 și 24 l. agrară și disp. legii interpretative din Aprilie 1926, prin aceea că legea minelor prin dispoz. celor două texte arătate se prevede categoric că drepturile dobândite anterior noiei Constituții, nu vor fi recunoscute și validate decât dacă întrunesc anumite condițiuni între cari și pe aceia inserată în al. b din art. 238 și anume, să nu vatăme drepturile pe cari Statul le are prin legile pentru reforma agrară; că întrucât concesiunea soc. „Orion”, vatămând drepturile pe cari le are, n'ar fi putut fi validată, nici înscrisă în cartea minieră potrivit art. 239 din legea minelor.

Considerând că, în adevăr, art. 238 din legea minelor din 1929, dispune prin al. 1 că drepturile de orice natură, cari intră în prevederile acestei legi și cari sunt dobândite în diferite tinuturi ale țării înainte de promulgarea Constituției din 28 Martie 1923, în orice mod și prin orice act cu dată certă, vor fi recunoscute și validate după normele legii de față și sub anumite condițiuni, între cari în al. lit. b. al aceluiaș text, prevede că drepturile reclamate să nu vatăme drepturile pe cari Statul le are prin legile pentru reforma agrară și legea de interpretare a dispozițiilor art. 24 din legea agrară, din 1 Aprilie 1926;

Considerând că, dispozițiunile acestui text nu pot fi interpretate decât că ele se referă la concesiunile cari au fost încheiate cu privire la terenurile expropriate posterior exproprierii, iar nu la concesiunile anterioare pe cari Statul trebuie în orice caz să le respecte.

Că, în adevăr, art. 19 din Constituție — cum s'a arătat mai sus cu ocaziunea discutării primului motiv de casare — când vorbește de drepturile câștigate, nu se mărginește numai să trimită la legea specială, ci precizează că se vor respecta concesiunile miniere instituite sau date conform legilor în vigoare, deci legea minelor nu putea să treacă peste această dispoziție constituțională.

Că, deci din cele de mai sus rezultă că instanța de fond fără a comite vreo violare sau greșită interpretare, a făcut din contră o justă aplicare a textelor mai sus arătate, așa că motivul de casare devine astfel nefondat și deci urmează a se înlătura.

Văzând motivul III de casare formulat astfel:

„III. Violarea și greșita interpretare a art. 72 al. II, a art. 56 și a art. 7 al legii agrare din 1921, cum și a art. 17 și 131 din Constituția din 1923. Tribunalul găsește încă un argument pentru a respinge apelul Statului, spunând că nu a putut să fie desființate concesiunile instituite pe subsol proprietăților expropriate pe baza principiului constituțional că nimeni nu poate fi expropriat fără o justă și prealabilă despăgubire. Această argumentare a Tribunalului este nefondată căci legea agrară nu a desființat fără justă despăgubire drepturile constituite pe proprietățile expropriate, ci numai a dispus că aceste drepturi nu vor mai putea fi exercitate decât asupra rentei și materialului consemnat ca preț al exproprierii (art. 72 al. II). Art. 56 legea agrară, fixează normele de calcul pentru prețurile embaticurilor expropriate. Deci iată concordanța între legea agrară și dispozițiunile pactului fundamental. Dar chiar dacă s'ar interpreta art. 56 al legii agrare în sensul că nu fixează prețul decât pentru solul expropriat, deci acei cari ar avea drepturi asupra subsolului nu și l-ar mai putea exercita asupra prețului consemnat (și în părerea noastră această interpretare este falsă, dată fiind legislația minieră din acea vreme), încă soluțiunea Tribunalului este greșită. În adevăr, art. 17 al Constituției fixează o normă generală de drept „nu poate fi nimeni expropriat fără justă și prealabilă despăgubire” dat fiind că această normă generală de drept a suferit o excepțiune în ce privește subsolul. Art. 19 din Constituție, expropriează toată lumea de subsol fără nici o justă și prealabilă despăgubire. Iar art. 7 din legea agrară care are valoarea unui text constituțional (art. 251 din Constituție) a urmat principiile stabilite de art. 19 text general în materie de subsol și a desființat toate drepturile cari au de obiect subsolul embaticurilor.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul mai susține că instanța de fond respingând apelul și pe considerațiunea că nu au putut fi desființate concesiunile instituite pe subsolul proprietăților expropriate, pe baza principiului constituțional că nimeni nu poate fi expropriat fără o justă și prealabilă despăgubire, a violat și interpretat greșit art. 72 al. art. 36 și 7 ale legii agrare, cum și art. 17 și 131 din Constituție, prin aceia că legea agrară nu a desființat fără justă despăgubire drepturile constituite pe proprietățile expropriate, ci numai a dispus că aceste drepturi nu vor mai putea fi exercitate decât asupra rentei și numerarului consemnat ca preț al exproprierii; că art. 17 din Constituție care prevede că norma generală de drept că „nimeni nu poate fi expropriat fără o justă și prealabilă despăgubire” a suferit o excepțiune în ce privește subsolul, prevăzând prin art. 19 că se expropriează toată lumea de subsol, fără nici o „justă și prealabilă despăgubire”.

Considerând că, susținerile recurentului din acest motiv de casare sunt deasemenea neîntemeiate, independent de modul cum argumentează instanța de fond, întrucât, după cum s'a arătat, art. 19 din Constituție a înțeles să respecte concesiunile miniere instituite sau date conform legilor în vigoare, dispozițiuni cari au fost respectate de legea specială a minelor și cari sunt în concordanță cu dispozițiunile legii agrare.

Că astfel fiind și cum soluțiunea instanței de fond se menține pe considerațiunile arătate, discutarea motivului al IV-lea de casare devine fără interes.

Că deci, recursul urmează a se respinge ca nefondat.

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată pretinse de intimatele soc. „Orion” și „Astra Română”. Curtea le fixează la suma de 2000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

NOTA. — Deciziunea Inaltei Curți rezolvă pe lângă multe alte chestiuni importante, o problemă dintre cele mai grele și până aci controversată, dacă principiile din Constituțiune prin cari se monopolizează subsolul întregii Români, fac excepție dela regula generală edictată prin art. 17 și 131 din Constituțiune, după care „nimeni nu poate fi expropriat fără justă și prealabilă despăgubire”.

Inalta Curte privind drepturile petrolifere și miniere prin prisma art. 19 din Constituțiune, care dispune monopolizarea subsolului, admite teoria justă, că exproprieria subsolului face excepție de la regula generală, fiind considerată de legiuitorul constituțional de un interes superior public.

A doua chestiune importantă este că Inalta Curte înlătură pretențiunea formulată, cum că *drepturile câștigate* în materie minieră recunoscute de art. 19 din Constituțiune, pentru toate categoriile de drepturi, sunt ignorate de legea agrară din 1921 și de legea minelor, cu modificările din anul 1929. Din contra, aceste două legi: prima, legea agrară (care de altfel este anterioară noiei Constituțiuni) și legea minelor, nu contravin principiului formal recunoscut de Constituțiune în chiar articolul prin care se de-

cretează monopolizarea subsolului în general și deci, că nu se pot nesocoti acele drepturi, recunoscute și validate după normele prevăzute de legea minelor, întrucât atât legea agrară cât și legea minelor, nu au putut dispune decât pentru viitor, iar nu pentru trecut. Aceste două legi nici nu puteau să dispună altfel, fără a contraveni unor principii constituționale clar exprimate, cu toate că Constituțiunea prevede, că drepturile câștigate vor fi anume reglementate prin noua lege a minelor.

Principiul rămâne, *el putea fi reglementat, dar nu putea fi înlăturat*. E bine cel puțin că s'a pus punct diferitelor păreri.

Ultima chestiune este, dacă dispozițiunile din art. 72 și 73 din legea agrară, după cari, odată cu exproprierea se purgează toate *sarcinile reale* ce grevau pământurile expropriate, se aplică și concesiunilor miniere, a fost de asemeni rezolvată de Inalta Curte în spiritul legii consolidărilor și a legii minelor și conform aceluiași principiu, cuprins în art. 19 din Constituțiune: *respectarea drepturilor câștigate*.

Dacă s'ar fi observat numai *litera* articolului 73 din legea agrară, este evident că s'ar fi căzut într'o greșală de neertat față de principiul de bază, înscris în art. 19 din Constituțiune. Într'adevăr, legea agrară prevede că orice drepturi reale, ca: privilegiu, ipotecă legale sau convenționale, uzufruct, anticreză, embatic și oricari altele *de orice natură*, chiar cunoscute Statului, rămân desființate de drept asupra porțiunilor de pământ expropriate, din chiar ziua exproprierei. Inșă, legiuitorul agrar nu a putut avea în vedere decât sarcinile reale cari grevau moșiile și cari trebuiau purgate, pentru ca pământurile să fie puse libere la dispoziția celor împrumătăriți, iar nu și drepturile miniere, cari au un *caracter de exploatare a subsolului*, iar nu *de conservare* a unor drepturi reale, ceiace este cu totul altceva.

Deciziunea Inaltei Curți relativ la toate problemele rezolvate, ne dă și o satisfacție personală, deoarece încă dela început, când s'au formulat desideratele, puse mai târziu ca probleme de drept și deduse în judecata instanțelor noastre, am fost net partizanul teoriei admise azi de Suprema instanță.

N. G. MARINESCU.

REGENZIE

CURS DE DREPT CIVIL, de Florin Sion, prof. universitar.

Excelentul profesor universitar a înțeles greutățile ce le au studenții cu pregătirea examenelor de pe note litografiate, adesea ori greșite, care, și așa cum sunt, nu le găsești când ai nevoie.

E o speculă sălbatecă cu aceste caete pe sălile universităților, iar studentul, speriat că n'are după ce învăța, dă cât i se cere numai să le capete.

Florin Sion a pus sfârșit acestui desmăț, curmând o insuportabilă tragedie școlară.

Specula cu caetele, cereri de prețuri exorbitante și în

disproporție cu niște foi scâlceiate, cu litere șterse, care te chiorăsc de-a binelea până devii în stare să răspunzi ceva la examene, a dispărut.

D-l Florin Sion și-a tipărit frumos cursul de anul I, dându-ne o carte excelentă, de 500 pagini, scris mărunț, pe care studenții o vor putea folosi spre binele lor.

Am cetit volumul împospătându-mi o mulțime de cunoștinți, care se uită dacă nu revezi cartea din când în când. Mi-a plăcut stilul, fraza, rămânând convins că sunt în fața unei munci grele care merită omagiul studențimii și a tuturor juriștilor.

Frumos serie d-l Florin Sion sub titlul „Legi și codificație“, „Construirea dreptului pozitiv“, trecând în revistă efectele religiei creștine, ale cruciadelor, situația statului polișist și a monarhiilor absolute, evoluția muncii până în timpurile actuale bazate pe legalitate și dreptate socială.

Apoi, „Despre naționalitate“, tratează această materie în mod admirabil, citesc și recitesc paginile cu o plăcere nepusă, ducându-mă cu gândul la anii de studenție, pe care curând îi va acoperi un sfert de secol de activitate juridică.

Și, tot așa celelalte materii, ne arată un om plin de tinerețe vie, care a muncit și muncește, umplând foarte adese ori coloanele revistelor de drept cu produsul omului care nu mai are astâmpăr, pasionat, jefit unei profesii în care s'a identificat ca un apostol al științei, ca un îndemnător a generațiilor de tineri către studiile juridice, către muncă, singura care înalță universitatea și țara.

Profesorul de drept civil dela Iași a înțeles chinul studentului care asudă să descifreze frazele din caetele galbene, cleioase și rebegite, s'a pus pe lucru, dându-ne o carte minunată.

În lumea aceasta în care abundă profitorii, șarlatanii, necinstiții și răii, cercetătorul aprofundat în roianul studiilor, pune un pedestal de morală în calea viitorului.

Așa îl văd eu pe neobositul și harnicul scriitor juridic, pe distinsul avocat și profesor universitar, pe d-l Florin Sion !

TRAIAN R. SCRIBAN.

A apărut:

TEHNICA ȘI GENETICA DREPTULUI CIVIL COMPARAT. Studii de doctrină juridică, de Constant Ionescu, avocat al Statului, Doctor și laureat al Facultății de Drept din Paris.

Volumul format mare, elegant tipărit, cuprinde 310 pagini. Prețul 300 lei, Ediția lux 400 lei.

A apărut în Edit. „Curierul Judiciar“ :

CARIERA DE AVOCAT Indrumări de George P. Nemetescu, Dr. în drept, avocat, însoțită de o Prefață apreciatoare a operei de d-l C. L. Naumescu, președintele Uniunii avocaților. Prețul 80 lei.

A apărut în Edit. „Curierul Judiciar“ :

JUDECĂTORUL SINDIC: I. Atribuțiunile Judecătorului Sindic în Administrațiunea Falimentului. II. Noul Proiect de lege falimentară, administrația falimentului, despre curator, de Petru N. Ionescu, judecător sindic al tribunalului Brăila.

Conține 80 pag. Prețul lei 50.

A apărut:

STUDII DE ISTORIE COMERCIALĂ (Negustorii de pe apă din Paris), de Prof. M. Iorgulescu Lei 100.
MANUAL DE DREPT COMERCIAL, idem Lei 90